

Briselē, 18.5.2016.
COM(2016) 328 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Īrijas 2016. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2016. gada stabilitātes programmu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Īrijas 2016. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2016. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes 1997. gada 7. jūlija Regulu (EK) Nr. 1466/97 par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulu (ES) Nr. 1176/2011 par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu³,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas⁴,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2015. gada 26. novembrī pieņēma Gada izaugsmes pētījumu⁵, tādējādi uzsākot 2016. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2016. gada 17.–18. martā. Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, 2015. gada 26. novembrī pieņēma Brīdināšanas mehānisma ziņojumu⁶, kurā tā identificēja Īriju kā vienu no dalībvalstīm, par kurām tiks veikts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

³ COM(2016) 328 *final*.

⁴ P8_TA(2016)0058, P8_TA(2016)0059 un P8_TA(2016)0060.

⁵ COM(2015) 690 *final*.

⁶ COM(2015) 691 *final*.

politiku⁷. Eiropadome apstiprināja šo ieteikumu 2016. gada 18.–19. februārī, un Padome to pieņēma 2016. gada 8. martā. Kā valstij, kuras valūta ir euro, un ņemot vērā ciešo savstarpējo saistību starp ekonomikām ekonomikas un monetārajā savienībā, Īrijai būtu jānodrošina pilnīga un laicīga šo ieteikumu īstenošana.

- (2) 2016. gada ziņojums par Īriju⁸ tika publicēts 2016. gada 26. februārī. Tajā novērtēts Īrijas progress, kā tiek īstenoti Padomes 2015. gada 14. jūlijā pieņemtie konkrētai valstij adresētie ieteikumi, un Īrijas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu. Tajā ietverti arī padziļinātā pārskata rezultāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu. Komisija 2016. gada 8. martā iepazīstināja ar padziļinātā pārskata⁹ rezultātiem. Komisijas veiktā analīze ļauj secināt, ka Īrijā ir pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība. Konkrētāk, ir īpaši svarīgi novērst lielās uzkrātās neto ārējās saistības un valsts un privātā sektora parādu, kas, neraugoties uz uzlabojumiem, rada neaizsargātību.
- (3) Īrija 2016. gada 29. aprīlī iesniedza 2016. gada valsts reformu programmu un 2016. gada stabilitātes programmu. Abas programmas tika izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.
- (4) Attiecīgie konkrētai valstij adresētie ieteikumi iekļauti Eiropas strukturālo un investīciju fondu plānošanā 2014.–2020. gada periodam. Kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 1303/2013 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Komisija ir sniegusi papildu informāciju par to, kā tā izmantos šo noteikumu norādēs par to pasākumu piemērošanu, kas Eiropas strukturālo un investīciju fondu efektivitāti saista ar pareizu ekonomikas pārvaldību¹⁰.
- (5) [Pēc pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras atcelšanas Īrijai piemēro Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvo daļu un uz to attiecas pārejas noteikums par parādu.] 2016. gada stabilitātes programmā, kuras pamatā ir pieņēmums par nemainīgu politiku, valdība plāno nominālās bilances pakāpeniskus uzlabojumus, līdz 2018. gadā tiks sasniegts pārpalikums 0,4 % apmērā no IKP. Pārskatīto vidēja termiņa budžeta mērķi – strukturālu deficītu 0,5 % apmērā no IKP – paredzēts sasniegt 2018. gadā. Tomēr pārrēķinātās¹¹ strukturālās bilances ikgadējās izmaiņas 0,1 % apmērā no IKP 2016. gadā nenodrošina pietiekamu virzību uz vidēja termiņa budžeta mērķi. Saskaņā ar stabilitātes programmu sagaidāms, ka valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies līdz 88,2 % 2016. gadā un turpinās samazināties līdz 85,5 % 2017. gadā. Makroekonomikas scenārijs, kas ir šo budžeta prognožu pamatā, ir ticams. Tomēr pasākumi plānoto budžeta deficīta mērķu atbalstam 2017. gadā un turpmākajos gados nav pietiekami konkrēti norādīti. Pamatojoties uz Komisijas 2016. gada pavasara prognozi, pastāv risks nelielai novirzei no ieteiktās fiskālās korekcijas 2016. gadā, bet 2017. gadā tiek prognozēts, ka Īrija nodrošinās atbilstību, ja politika netiks mainīta. Tiek prognozēts, ka 2016. un 2017. gadā Īrija izpildīs pārejas noteikumu par parādu. Balstoties uz stabilitātes programmas novērtējumu un ņemot vērā Komisijas 2016. gada pavasara prognozes, Padome uzskata, ka Īrija

⁷ COM(2015) 692 *final*.

⁸ SWD(2016) 77 *final*.

⁹ COM(2016) 95 *final*.

¹⁰ COM(2014) 494 *final*.

¹¹ Strukturālā bilance, ko Komisija pārrēķinājusi uz konverģences programmā iekļautās informācijas pamata, ievērojot kopīgi saskaņotu metodiku.

kopumā nodrošinās atbilstību Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem. Tomēr būs nepieciešami turpmāki pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību 2016. gadā.

- (6) Centieni paplašināt nodokļu bāzi ir bijuši ierobežoti, un nesenie nodokļu pasākumi bija vērsti uz samazinājumiem un atvieglojumiem. Būtu jāpastiprina centieni, lai padarītu nodokļu sistēmu efektīvāku un izaugsmei labvēlīgāku. Īrijas iestādes īsteno nodokļu izdevumu pārskatīšanas iesākto programmu, kuras rezultātus publicē gada ziņojumā. Tomēr pārskatīšanas procesā neietilpst ar PVN saistītie nodokļu izdevumi un joprojām ir iespējams paplašināt nodokļu bāzi, palielinot mazāk kropļojošos nodokļus.
- (7) Izmaksu lietderība, vienlīdzīga piekļuve un ilgtspēja joprojām ir būtiskas problēmas veselības aprūpes sistēmā. Tiek īstenotas konkrētas reformas, bet izdevumi par zālēm, jo īpaši viena piegādātāja zāļu lielo izmaksu dēļ, joprojām negatīvi ietekmē izmaksu lietderību. Finanšu vadības un informācijas sistēmas vēl aizvien ir nepilnīgas, un nevienlīdzīga piekļuve primārajai veselības aprūpei joprojām ir problēma. Aptuveni 40 % iedzīvotāju ir bezmaksas piekļuve ģimenes ārstiem, bet atlikusī daļa sedz visas izmaksas. Būtiska nenoteiktība ir saistīta ar veselības aprūpes sistēmas plašu reformu, jo vispārējais veselības apdrošināšanas modelis ir saistīts ar nenoteiktību.
- (8) Lai veicinātu ilgtspējīgu un līdzsvarotu izaugsmi nākotnē, ir jārisina infrastruktūras vajadzības. Pēc augstākā līmeņa sasniegšanas 5,2 % apmērā no IKP 2008. gadā publiskie ieguldījumi samazinājās līdz 1,8 % no IKP 2013. gadā, pirms tie nedaudz atjaunojās 2014. gadā, kad tie joprojām bija ievērojami zem ES vidējā līmeņa. Turklāt krīze, šķiet, ir izraisījusi strukturālu pārbīdi vispārējās valdības izdevumu sastāvā no ieguldījumiem uz kārtējiem izdevumiem. Kapitāla izdevumi 2010.–2013. gadā vidēji bija tikai 4,8 % no kopsummas, t. i., mazāk nekā puse no ilgtermiņa vidējā līmeņa 1995.–2008. gadā. Strauji samazināti valsts ieguldījumi septiņu gadu garumā ir negatīvi ietekmējuši infrastruktūras kvalitāti un atbilstību un valsts atbalstu nemateriāliem ieguldījumiem. Pastāv būtiskas nepilnības tādās jomās kā mājokļi, ūdensapgāde, sabiedriskais transports un klimata pārmaiņu mazināšanas spēja. Pieprasījums pēc jauniem mājokļiem pašlaik pārsniedz piedāvājumu ar plašu rezervi valsts lielākajās pilsētās. Rezultātā mājokļu cenas un īres maksas pilsētās 2014. gadā strauji palielinājās, pirms pieaugums 2015. gadā palēninājās. Šobrīd nav pierādījumu par pārmērīgu novērtējumu, bet ierobežojumi būvniecības nozarē un mājokļu piedāvājumā, tostarp saistībā ar valsts infrastruktūru, ja tie netiek novērsti, varētu radīt nelīdzsvarotību riskus. Valsts izdevumu pārbīde ir ietekmējusi arī publiskā sektora atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai, kas 2014. gadā bija zem 2007. gada līmeņa. Pašlaik publiskās pētniecības un izstrādes izteiksmē kā procentuālā attiecība no IKP Īrija ir 22. vietā Eiropas Savienībā. Tas negatīvi ietekmē MVU konkurētspēju.
- (9) Bezdarbs ir samazinājies zem ES vidējā rādītāja, un 2016. gada martā bija 8,6 %. Tomēr joprojām bažas raisa ilgstošs bezdarbs un māsjaunniecību zemā darba intensitāte. Jo īpaši ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars kopējā bezdarba līmenī joprojām ir augsts, proti, 56,3 % 2015. gada ceturtajā ceturksnī, un pārsniedz ES vidējo rādītāju – 48,3 %. 2014. gadā (jaunākie salīdzināmie dati) to iedzīvotāju procentuālā daļa, kas dzīvo ļoti zemas darba intensitātes māsjaunniecībās, ir augstākā Eiropas Savienībā, proti, 21,1 %, un bija jo īpaši izplatīta viena vecāka māsjaunniecībās. To bērnu īpatsvars (vecumā no 0 līdz 17 gadiem), kurus apdraud nabadzība vai sociālā atstumtība (*AROPE*), 2014. gadā samazinājās līdz 30,3 %, tomēr tas saglabājas augstāks par ES vidējo rādītāju – 27,8 %. Attiecīgais *AROPE* rādītājs viena vecāka

mājsaimniecībām (62,5 % 2014. gadā) ir daudz augstāks par ES vidējo rādītāju (48,2 %).

- (10) Īrija ir sākusi programmas *JobPath* īstenošanu, lai risinātu ilgstošo bezdarbnieku vajadzības, un izstrādā aktivizēšanas pieeju, lai iedrošinātu tos, kam ir potenciāls un vēlme, aktīvāk iesaistīties darba tirgū. Joprojām neatrisināts ir jautājums, lai paplašinātu darba atbalsta pakalpojumus tiem, kas tradicionāli ir izslēgti no darba tirgus, tostarp cilvēkiem ar invaliditāti un cilvēkiem, kuriem ir aprūpes pienākumi. Kopumā labklājības sistēma ir darbojusies labi, lai ierobežotu krīzes ietekmi uz nabadzību un nevienlīdzību, bet joprojām pastāv šķēršļi iekļaujošai izaugsmei. Ir gūti zināmi panākumi, samazinot pabalstus, bet joprojām pastāv bažas par neaktivitāti attiecībā uz dažām mājsaimniecībām. Bērnu aprūpes neto izmaksas procentos no algas Īrijā ir vienas no augstākajām Eiropas Savienībā, otrās augstākās – pāriem un visaugstākās – viena vecāka ģimenēm. Joprojām pastāv bažas par bērnu aprūpes pakalpojumu kvalitāti. Piemēram, 2014. gadā augstskolu absolventu skaits, kuri strādā agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nozarē (15 %), bija ievērojami zemāks par ieteikto līmeni. Saglabājas prasmju neatbilstības, un dažās jomās ir radies prasmju trūkums, bet kvalifikācijas paaugstināšanas un pārkvalifikācijas iespējas joprojām ir nepietiekamas, un izglītības izdevumu samazinājums varētu negatīvi ietekmēt izglītības rezultātus nākotnē.
- (11) Privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara palielināšana atspoguļo pašreizējās aizdevumu vērtības samazināšanās problēmas. 2015. gada jūnija beigās privātā sektora nekonsolidētais parāds bija 266,3 % no IKP, kas ievērojami pārsniedz eurozonas vidējo rādītāju. Lai gan ieņēmumus nenesošo aizdevumu attiecība samazinās sakarā ar ekonomikas atveseļošanu un pārstrukturēšanas darbībām, 2015. gada beigās tā joprojām bija viena no augstākajām eurozonā, proti, vairāk nekā 16 % no visiem iekšzemes banku aizdevumiem. Turklāt 14,7 % hipotekāro parādu 2015. gada beigās bija kavēti, bet maksājumi, kas kavēti vairāk nekā divus gadus, bija gandrīz 10 % no kopējā hipotekāro aizdevumu atlikuma. Lielākā daļa hipotekāro kredītu pārstrukturēšanas ir pagaidu, kas rada atkārtotas saistību neizpildes risku, jo īpaši makroekonomiskās situācijas pasliktināšanās vai ārēja satricinājuma gadījumā. Komerčiālo nekustamo īpašumu aizdevumi iekšzemes bankām un MVU un aizdevumi uzņēmumiem joprojām ir problemātiskas jomas, ar ienākumus nenesošu aizdevumu attiecību attiecīgi 37,3 % un 13,8 %. Būs vajadzīgs daudz vairāk laika un pūliņu, lai ilgtspējīgi pārstrukturētu šos kontus. Joprojām netiek pietiekami izmantotas fizisko personu maksātnespējas procedūras, bankrots, pārbaude (tiesas aizsardzība Īrijas tiesībās grūtībās nonākušiem uzņēmumiem) un citi veidi parādu daļējai dzēšanai, kas paredzēti, lai atjaunotu mājsaimniecību un uzņēmumu dzīvotspēju. Centrālā kredītreģistra ieviešana ir bijusi lēna, neraugoties uz kritisko attieksmi pret atbalstu piesardzīgai kreditēšanai.
- (12) Stājās spēkā 2015. gada Juridisko pakalpojumu regulējuma likums, bet vēlākā procesa stadijā tika veiktas atkāpes attiecībā uz juridiskām profesijām, kas ievērojami samazināja reformas sākotnējo vērienīgumu. Jaunā regulējuma īstenošana ir tikai nesen sākusies, un vēl ir pārāgri būt pilnībā pārliecinātiem, ka tas veicinās konkurenci un samazinās izmaksas. Juridiskie pakalpojumi ir pamats visās ekonomikas nozarēs, un to izmaksas ietekmē Īrijas konkurētspēju. Izmaksu faktisku samazinājumu var sasniegt tikai tad, ja plānotā tiesiskā regulējuma konkurenci palielinošie un izmaksas samazinošie noteikumi stājas spēkā pēc sabiedriskās apspriešanas procesiem vai tiek iekļauti noteikumos, kurus izdos Juridisko pakalpojumu regulatīvā iestāde.

- (13) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi Īrijas ekonomikas politikas vispusīgu analīzi un to publicējusi 2016. gada ziņojumā par valsti. Tā ir novērtējusi arī stabilitātes programmu un valsts reformu programmu, un turpmāko rīcību saistībā ar ieteikumiem, kas adresēti Īrijai iepriekšējos gados. Komisija ir ņēmusi vērā ne tikai to lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Īrijā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā to, ka jānostiprina Eiropas Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valstu lēmumos ievērojot ES līmeņa norādes. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1. līdz 3. ieteikumā.
- (14) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi stabilitātes programmu, un tās atzinums¹² ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.
- (15) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un stabilitātes programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti turpmāk 1. un 3. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Īrijai 2016. un 2017. gadā rīkoties šādi.

1. Pēc pārmērīgā budžeta deficīta novēršanas panākt ikgadējo fiskālo korekciju 0,6 % apmērā no IKP virzībā uz vidēja termiņa budžeta mērķi 2016. un 2017. gadā. Izmantot negaidītus ieguvumus no labvēlīgiem ekonomikas un finanšu apstākļiem, kā arī no aktīvu pārdošanas, lai paātrinātu parāda samazināšanu. Samazināt neaizsargātību pret ekonomikas svārstībām un satricinājumiem, *inter alia*, paplašinot nodokļu bāzi. Uzlabot izdevumu kvalitāti, it īpaši palielinot veselības aprūpes izmaksu lietderību un nosakot prioritāti valsts kapitāla izdevumiem pētniecībā un izstrādē un publiskā infrastruktūrā, jo īpaši transporta, ūdensapgādes pakalpojumu un mājokļu jomās.
2. Paplašināt un paātrināt aktivizēšanas politikas nostādņu īstenošanu, lai palielinātu mājāsaimniecību darba intensitāti un novērstu bērnu nabadzības risku. Veikt pasākumus, lai stimulētu nodarbinātību, atceļot pabalstus un papildu maksājumus. Uzlabot bērnu pilna laika aprūpes kvalitāti par pieņemamu cenu.
3. Pabeigt noturīgus pārstrukturēšanas risinājumus, lai samazinātu ienākumus nenesošus aizdevumus, nodrošinātu mājāsaimniecību parāda atmaksājamību un iedrošinātu aizdevējus samazināt tādu vēl dzīvotspējīgu uzņēmumu parādu, kam ir pārmērīgi palielināts aizņemto līdzekļu īpatsvars. Paātrināt pilnībā funkcionējoša centrālā kredītreģistra pakāpenisku ieviešanu attiecībā uz visām aizdevēju un debitoru kategorijām.

Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

¹² Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.